

پژوهشکده آینده‌پژوهی در سلامت

بر آورد میزان تمایل، تصمیم و اقدام به مهاجرت در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه

در سال ۱۴۰۳

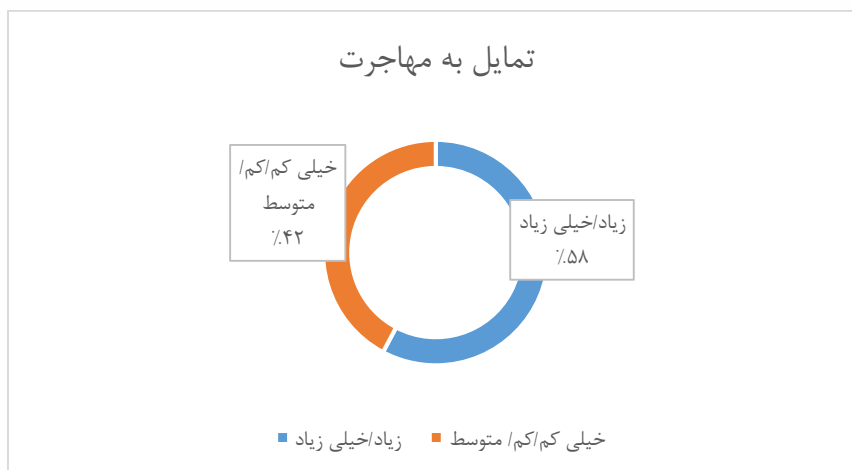
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

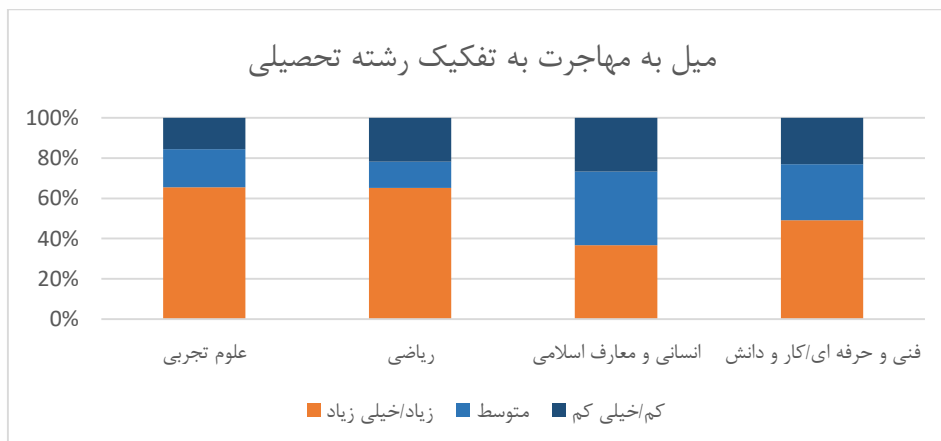
مهاجرت یکی از مفاهیم مهم جمعیت‌شناختی و یکی از جنبه‌های تحلیل جمعیت‌هاست. آنچه که در این زمینه بیشتر مشهود است مهاجرت سرمایه انسانی جوان، متخصص و ماهر از کشورهای در حال توسعه یا توسعه نیافته با ثروت و منابع طبیعی زیاد به سمت کشورهای توسعه یافته می‌باشد. بررسی میزان تمایل و تصمیم به مهاجرت در بین جوانان ایرانی پیش از ورود به دانشگاه و آگاهی بیشتر از این موضوع و بررسی علمی آن در شرایط کنونی بسیار حایز اهمیت است. در مورد میزان تمایل جوانان و دانش‌آموزان به مهاجرت پیش از ورود به دانشگاه اطلاعات بسیار کمی در دست است و در این زمینه خلا پژوهشی وجود دارد. به منظور بررسی میل به مهاجرت و عوامل موثر بر آن یک مطالعه مقطعی با حجم نمونه محدودی از دانش‌آموزان ایرانی مقطع متوسطه در سال ۱۴۰۳ انجام گردید. در این مطالعه، با استفاده از شبکه‌های اجتماعی آنلاین، لینک پرسشنامه در بین گروه‌های دانش‌آموزی در استان‌های مختلف توزیع گردید. گزارش حاضر یافته‌های مربوط به ۲۵۱ پرسشنامه تکمیل‌شده توسط دانش‌آموزان از ۱۳ استان کشور را شامل می‌شود.

برآورد میزان تمایل، تصمیم و اقدام به مهاجرت در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه

بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر، نزدیک به ۷۵ درصد از افراد در یک سال گذشته به مهاجرت فکر کرده و در صورتی که هیچ مانعی برای مهاجرت وجود نداشته باشد، ۶۵ درصد از افراد اقدام به مهاجرت می‌کنند. ۵۸ درصد افراد شرکت‌کننده در این مطالعه میل زیاد و بسیار زیاد به مهاجرت داشتند (نمودار ۱). تمایل به مهاجرت بر اساس رشته تحصیلی متفاوت است و دانش‌آموزان رشته‌های علوم تجربی و ریاضی بیشترین میل به مهاجرت را دارند (نمودار ۲).

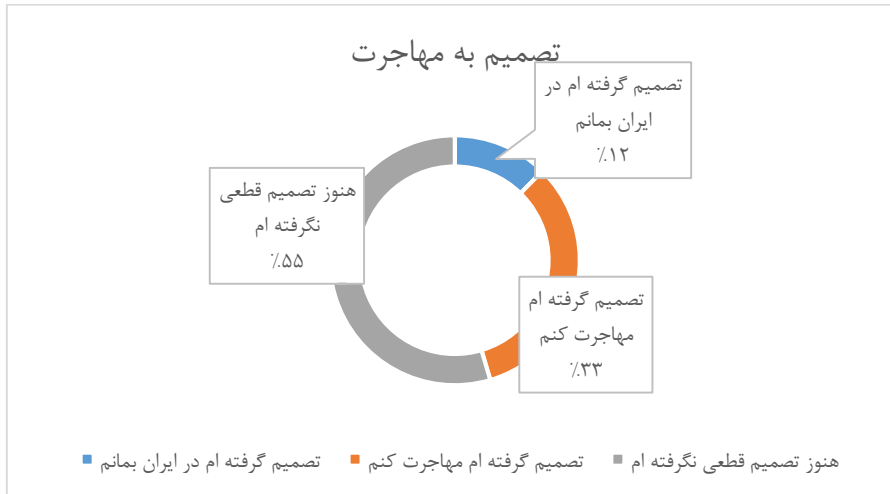

نمودار ۱- وضعیت تمایل به مهاجرت در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول و دوم در سال ۱۴۰۳

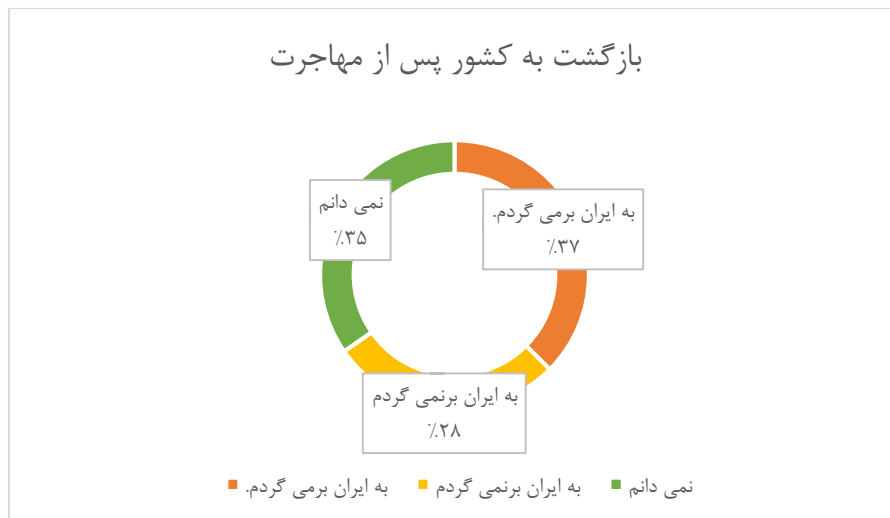
نمودار ۲- میل به مهاجرت در بین دانش‌آموزان به تفکیک رشته تحصیلی در سال ۱۴۰۳

بیش از ۵۶ درصد شرکت‌کنندگان تمایل دارند به کشورهای توسعه یافته مهاجرت کنند و درصد تمایل به مهاجرت در بین ۱۵ درصد از شرکت‌کنندگان تاحدی بالا است که تمایل دارند به هر کشوری که امکان مهاجرت داشته باشد، مهاجرت کنند. بر اساس یافته‌های این پژوهش، ۳۳ درصد از افراد شرکت‌کننده تصمیم قطعی به مهاجرت از ایران گرفته‌اند، ۲۲ درصد برای مهاجرت برنامه‌ریزی کرده و ۷ درصد برای مهاجرت اقدام عملی انجام داده‌اند (نمودار ۳).

نمودار ۳- وضعیت اقدام به مهاجرت در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول و دوم در سال ۱۴۰۳

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد تنها ۳۷ درصد از افراد تمایل به برگشتن پس از مهاجرت دارند و مابقی نسبت به برگشت به کشور مردد بوده و یا تمایلی به برگشت ندارند (نمودار ۴).

نمودار ۴- میل به بازگشت به کشور پس از مهاجرت در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول و دوم در سال ۱۴۰۳

مقصد مهاجرت دانش‌آموزان ایرانی

بر اساس یافته‌های پژوهش ۲۷ کشور به عنوان مقصد مهاجرت دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول و دوم در سال ۱۴۰۳ معرفی شده‌اند. کانادا (۴۷ مورد)، آمریکا (۴۵ مورد)، آلمان (۴۴ مورد) و ترکیه (۲۹ مورد) بیشترین فراوانی را در بین کشورهای معرفی شده داشتند (نمودار ۵).

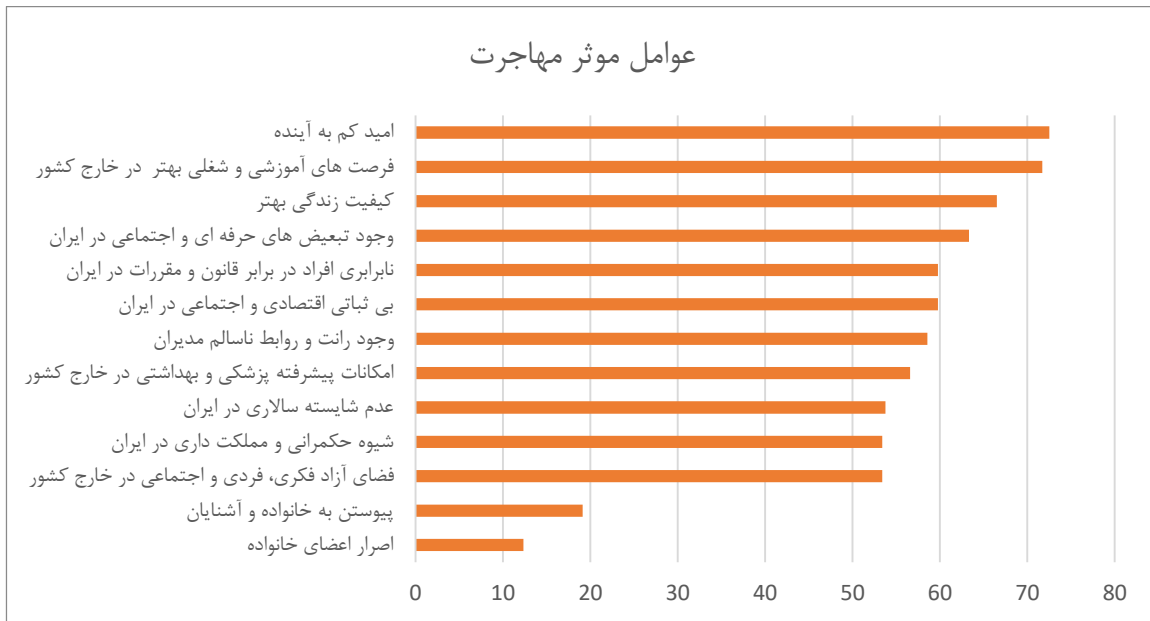

نمودار ۵- توزیع جغرافیایی مقصد مهاجرت دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول و دوم در سال ۱۴۰۳

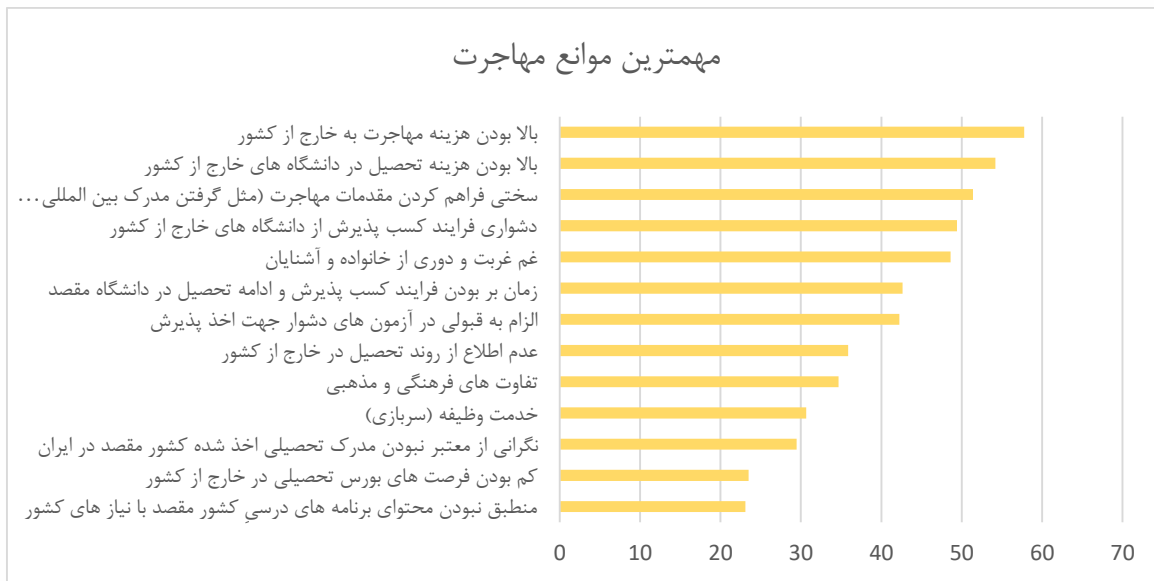
(رنگ قرمز: فراوانی بالای ۲۰، رنگ آبی: فراوانی ۱۰-۱۹، رنگ زرد: فراوانی کمتر از ۱۰)

عوامل موثر بر مهاجرت دانش‌آموزان

بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر، دو دسته از عوامل مرتبط فردی و اقتصادی-اجتماعی بر مهاجرت دانش‌آموزان تاثیرگذار است. در این بین نقش عوامل اقتصادی-اجتماعی نظیر «امید به آینده»، «کیفیت زندگی»، «وجود موقعیت‌های آموزشی و شغلی بهتر»، «نابرابری افراد در برابر قانون و مقررات» و «بی‌ثباتی اقتصادی» بیشتر بوده است (نمودار ۶). در مقابل، دسته‌ای از عوامل نیز مانع مهاجرت دانش‌آموزان به کشورهای دیگر می‌شوند که مهمترین آن‌ها عبارتند از: بالا بودن هزینه‌های تحصیل و مهاجرت به خارج کشور، دشواری فرایند کسب پذیرش و سختی فراهم کردن مقدمات مهاجرت (نمودار ۷).

نمودار ۶- مهمترین عوامل موثر بر مهاجرت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سال ۱۴۰۳

نمودار ۷- مهمترین موانع مهاجرت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سال ۱۴۰۳